



Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Monopolium ex compacto, nu. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

4. Petes: quando vendit princeps hoc privilegium, potestne sibi applicare pretium? respondeo, nequaquam. Ratio mihi est manifesta, quia cum ipse illud possit concedere, solum propter bonum publicum, obligabitur, quando hoc intervenit, illud concedere: nemo pretium accipere iuste valet ob rem, quam obligatur ex iustitia facere, ut certe obligatur ex suo munere & pacto implicito cum republica, princeps bono publico prospicere. Dices: accipiet quasi gabellam ad onera reipublicae sustinenda. Respondeo, assentior, sed tunc jam erit ob reip. bonum, & nihilominus debebit solemnitates & conditiones iustae gabelle, ut modo innui, servare.

5. Petes iterum: princeps poteritne taxam pretij ejusmodi mercium relinquere arbitrio huius privilegii? respondeo; Lessius *b* sic merito distinguit; si merces sint pertinentes ad victum & cultum, vel quid simile ad vitam necessarium, debere principem taxare pretium; si ad ornatum, deliciasque, posse non taxare; ratio est, quia in necessarijs facile populum gravari continget ab vno venditore, quod incommodum vitare tenetur princeps: at in non necessarijs, cum non ex necessitate ea emantur, non est tam facile ejusmodi populi gravamen.

b Less. l. 2. c. 21. n. 149.

Monopolium ex pacto.

6. Si venditores conspirent in pretium, ita ut vendant supra legitimum, aut supra rigorosum, peccant, cum onere restitutionis excessus, & damni

inde sequuti; idem, si emptores conspirent, ut emant infra infimum. Ratio est, quia justum pretium non debet pendere ab arbitrio vnius, vel paucorum, sed ex communi aestimatione bona fide, & sine dolo. Atque advertite, justum pretium non esse hic illud, quod forte post conspirationem enascitur; hoc enim, cum ex injusta conventionione consurgat, injustum etiam erit, sed illud, quod ante injustam conspirationem sine furo, & fallacia currebat, vel currere poterat.

c quidquid dicat Carramuel, l. 2. th. mor. n. 850.

7. Illud non damno, posse ejusmodi Monopolium monopolio trudi, hoc est, ut donec vendentes vendunt pretio plus quam rigoroso, emptores emant ex pacto, minus quam infimo, donec, inquam; nam cessantibus illis, siue partim, siue ex toto, cessare & hi simili modo debent.

8. Quod si aliqui venditores conspirent in pretium, ita ut vendant, vel emant, intra latitudinem pretij iusti, ut nimirum omnes vendant pretio rigoroso, & nemo infimo, vel emant infimo, nemo supra, non peccant contra iustitiam, seclusa vi, vel fraude, quia tum servant pretium justum: sicut enim sine injustitia vendere rigorose ego particularis possum, sic & sine injustitia possumus simul.

9. Sed permaximè animadvertendum est, quodnam tunc sit pretium justum, id quod dicam num. 21. & innui num. 6.

10. Peccari in hoc casu contra charitatem, docent non ignobiles Doctores, quos sequitur Delugo *d*; & ratio prater

Kkk 3

præter leges grauitè id inhihentes, esse potest eadem, quam in simili mox dicam num. 15.

d. Delug. t. 2. de iust. d. 26. sec. 22. n. 175. l. Caram. lib. 2. th. mor. n. 845. & Molin. d. 345.

Monopolium ex emptione omnium mercium.

11. Si vnus mercator, seu reuenditor, aut pauci sibi sine vi vel fraude coëmant omnes merces certi generis, omne v. g. frumentum, ut ipsi soli vendant etiam expectando tempus penuriae & inopiae quo vendant carius, si uult & abiecit: has deinde collegit alius quidem pretio iusto vendant, spectatis omnibus circumstantiis, ut mox num. 21. dicam, non peccant i contra iustitiam commutatiuam, unde ad nullam restitutionem obligantur; ratio est, quia iusto pretio emunt, iustoque, ut supponimus, vendunt.

1. Molin. d. 345. Less lib. 2. c. 21. n. 151. alijque apud Bon. disp. 3. de contr. q. 2. p. 3. n. 4. contra Navar. Azor. alios, putantes peccare contra iustitiam.

12. An peccent contra charitatem, est omnino distinguendum: vel enim loqui possumus de illo vno, qui sine conventionione cum alijs sibi dictas omnes merces emit; & hunc ne peccare quidem contra charitatem, docent Molina l. & Delugo m, præscindendo semper à lege prohibente, vel à damno valde notabili reip. ratio esse potest, quia sibi providere quilibet in suis negotiationibus per suam diligentiam potest.

1. Mol. ibid. concl. 2. m. Delugo ib. n. 178.

13. Vel possumus loqui de multis, qui simul conspirantes simul emunt, ut carius vendant; & hi difficulter à peccato contra charitatem excusantur, tum quia sic facilius induceretur penuria in ciuitate, contra bonum publicum, tum quia regulariter deinde (inducta iam penuria) carius, quam fuisset pretium, etiam summum, ceteri vendent.

14. Ad coëmptionem omnium mercium facit casus, quem narrat Siluester n. accidisse Venetijs. Mercator acceptas literas ab Oriente de superuentura penuria aromatum, lacerauit & abiecit: has deinde collegit alius mercator, partes coniunxit, legitque; tum magnam mercium copiam emendo, illum præuenit, lucrumque præripuit. Quæsitum fuit, an secundus mercator injuriam primo fecerit?

15. Affirmat Rebellius o: negat ipse Siluester cum quo sentit Layman p; cum enim (ait Layman) mercator, ille literas laceratas in publicum abiecit, & veluti pro derelictis habuit, hoc ipso omnibus fragmentorum illorum potestatem ac vsum fecisse censetur, ut proinde quisque in suum commodum ijs uti potuerit; itaque rectè sic resoluit Siluester: si quis literas in publicum locum abiectas legit, solam, ut sciat, curiositas est; si ut sibi provideat, commodisque suis studeat, humana, non vitiosa prudentia est. Hæc Siluester; & hætenus Layman, apud quos sit hujus doctrinæ auctoritas.

o. Rebell. p. 2. l. 9. q. 7. n. 9. p. Layman. l. 3. sec. 5. tr. 3. p. 1. cap. 4. num. 5.

16. Ego